

Preek ds. H.J. Begemann - H.C. Zondag 38

Ps. 92 : 1

Ps. 122 : 3

Ps. 92 : 2, 3, 7

Ps. 118 : 8, 9, 10

Ps. 116: 1, 7, 10

Lezen: Exodus 31 : 12 - 18

Tekst: H.C. Zondag 38

Gemeente van onze Here Jezus Christus,

Wij zijn ook vandaag weer samengekomen als de gemeente van Jezus Christus hier ter plaatse, samenvergaderd in het verbond van onze God. Door het zoenbloed van het Lam Gods en de doop van de Heilige Geest op de Pinksterdag. En daarom bij en door het Woord van God. We zijn hier gekomen om openbaar onze God te dienen en Hem te verheerlijken in aanbidding, belijdenis en lofzang. Om verder hier te verkeren in het licht van zijn getuigenis en te weten van Hem, van zijn wil en welbehagen, van zijn genade en roeping. En daarom ook te belijden en te overdenken zijn gebod, zijn instelling en verordening, ook in dit vierde gebod: Gedenk de sabbatdag, dat gij die heiligt. Zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen maar de zevende dag is de sabbat van de HERE uw God, dan zult gij geen werk doen. In dit gebod legt onze HERE God beslag op al onze dagen, van week tot week, voor heel ons leven en wijst Hij ons het verband van die dagen aan. Hij verordent ons de arbeid als het werk dat we zullen doen, maar stelt in de ordening van de dagen de dag van de rust in, opdat die ene dag met die andere in het zevental één geheel zou vormen. Dit zevental een eenheid zou zijn in de volle dienst van God. In arbeid en rust.

Daar heeft de Here die wet voor gegeven, dat Hij de sabbatdag afgezonderd heeft, ons bevolen dat wij die zullen afzonderen en heiligen en in die zin legt de Here op die dag dan bijzonder beslag voor dat eigen en bijzondere doel. En Hij vordert ons op dat wij die dag en dat doel, zijn dienst, opzettelijk zullen doen uitkomen en die dag aan dat doel zullen wijden.

Zonder de sabbatdag is er geen dienst van God mogelijk.

Het is de dag van de krachtcentrale, de voeding voor de dienst van God in heel ons leven, al de dagen daarin.

Een dag van samen opgaan en samenkomen, van ijver en offer in de dienst van God. Voor zijn naam en zaak en eer. De dienst van de Here vindt daarin zijn telkens weerkerende hoogtepunt. Een dag in het leven, en van week tot week weer, dat de stammen opgaan, dat de psalmen klinken, dat de gebeden opgezonden worden naar de troon van God, dat er geluisterd wordt naar en ingedronken zijn Woord. Dat er zo is in het leven een openbaring van de roeping voor de levende God. Zijn volk komt samen in publieke eredienst.

Ik verkondig u 'Waarom de dag des heren geheiligd moet worden'

En we zien twee motieven:

1. Vanwege de schepping
2. Vanwege de herschepping

Broeders en zusters,

1. Wat is toch de reden, dat God deze heiliging gebiedt? Het eerste, het tweede en het derde gebod, het laat zich alles verstaan: Hij gebiedt ons Hem alleen te eren als God, zijn dienst heilig te houden, zijn naam te heiligen. Maar nu dan ook zijn dag? Past dat wel in die rij? Waarom heeft de HERE ons geboden een dag te heiligen?

Wel broeders en zusters, Hij is ook de Schepper, de Eigenaar, de God van de tijd. In den beginne schiep God de hemel en de aarde. En de eerste seconde, de eerste minuut

verstreek, de eerste dag brak aan en de eerste avond daalde en de tweede dag begon. Maar voordien: er was geen tijd. En eenmaal zal ook de laatste dag aanbreken en dan zal er gaan dag meer volgen. Ook de tijd zelf: door Hem geschapen, en eenmaal zal ook de tijd hebben afgedaan.

Welnu, Hij die zo geschapen heeft de tijd, Hij heeft die tijd ook ingedeeld en geordend. En zo is het zijn soevereine scheppingsorde geweest: In zes dagen schiep Hij de hemel en de aarde, de zee en al wat daarin is. En we lezen in Gen. 2:2-3: "Toen God op de zevende dag het werk voltooid had, dat Hij gemaakt had, rustte Hij op de zevende dag van al het werk dat Hij gemaakt had. En God zegende de zevende dag en heiligde die, omdat Hij daarop gerust heeft van al het werk, dat God scheppende tot stand had gebracht". God zegende dus die laatste dag der week. D.w.z.: Hij maakte deze dag tot een dag van uiterst gewicht. Hij stelde deze dag in het bijzonder tot een zegen voor de mens. In welk opzicht? Wel - het zal ieder duidelijk zijn - opdat de mens zich niet zou verliezen in zijn dagelijkse arbeid, opdat het leven niet zou vermaterialiseren, daartoe mocht Adam iedere week één dag rust nemen.

Van den beginne heeft de HERE het zo verordend, dat zijn mensenkinderen zich op die ene dag van de week in heel bijzondere zin mochten toewijden aan Hem en zijn heilige dienst.

De zonde brak ook hier verwoestend en verdervend in en het overgrote deel van Adams nageslacht heeft zich afgekeerd van de HERE, van zijn Woord en van de sabbatsheiliging dus ook.

Maar de HERE in zijn almacht en barmhartigheid heeft dat niet toen maar zo gelaten en overgegeven. Hij formeerde zich uit het afvallig menselijk geslacht een volk dat Hij terugbracht onder de zegen van zijn Woord en dienst. Het was het volk van Abraham, Izaak en Jacob.

En aan dat volk, als Hij dat aanneemt als zijn kind, uitgeleid uit het diensthuis van Egypte, zijn volk nu, heeft de HERE toen die oude paradijswet weer op het hart gebonden. En de HERE gebruikt als Hij dat doet dezelfde woorden waarmee Hij in het paradijs die sabbat instelde: Gedenkt, Israël, dat gij die heiligt, zoals Adam en Ik vroeger deze wekelijks weerkerende dag hebben geheiligd.

Gedenk deze dag, want - de HERE herinnert nadrukkelijk aan Genesis 2 - in zes dagen heb Ik de hemel en de aarde geschapen, de zee en al wat daarin is, en op de zevende dag heb Ik gerust. Daarom zegende Ik toen reeds, daarom zegen ik vandaag deze dag en gij zult dit met Mij doen door die dag te heiligen. Israëls God vraagt van zijn begenadigd volk dat het weer zal gaan leven naar de oude paradijstijl, die vanouds Hem voor ogen stond.

En zo, gemeente, komt deze oude wet vandaag naar ons toe, in onze 20e eeuw nu de mens gedegradeerd dreigt te worden tot alleen van economische waarde, vermaterialiseerd, verlengstuk van machines en computers. Verkorting van arbeidstijd met als vervolg de glijdende werkweek. De bedrijven volcontinue in bedrijf, de mens in kortere deeltijdbanen, man en vrouw naast en na elkaar, en ieder voor zich moet in eigen levensonderhoud voorzien. Ja, we leren het steeds beter en de mens zal er steeds gelukkiger op worden.

Maar de HERE bindt het ons op het hart: u bent niet het onderdeel van een dode machine, u hebt niet slechts economische waarde, maar u bent mijn verlore en uitverkoren kinderen, voor wie Christus de bittere dood is ingegaan en daarom: één dag in de week zult u rust, sabbat houden, uw dagelijkse arbeid onderbreken om die dag te kunnen heiligen in mijn dienst.

De HERE heeft onder de oude bedeling dit gebod niet vrijblijvend gegeven. Maar Hij heeft het met grote ernst aan zijn volk Israël in de woestijn meegegeven.

We komen toe aan het Schriftgedeelte dat we straks samen gelezen hebben. Exodus 31. In vers 15 hoorden we Hem dit zeggen: Zes dagen mag men arbeiden maar op de zevende dag zal er een volledige sabbat zijn, de HERE geheiligd: ieder die op de sabbatdag werk verricht zal zeker ter dood gebracht worden.

Met andere woorden: onder de dreiging van de dood van het buiten de kerk en koninkrijk der hemelen gesloten worden door de kerkelijke tucht, kondigde God dit gebod aan

Israël af.

We verstaan die goddelijke ernst gemeente, tegen de achtergrond van wat wij zoëven hoorden. We verstaan dat de HERE er alles aan gelegen is, dat zijn uit het afvallige mensengeslacht verlorene volk dit oude paradijsgebod weer in acht neemt.

Immers de heidenen, de volken rondom Israël werkten gewoon door. In dat doorwerken kwam op ontstellende wijze uit dat was afgerekend met die God die in zes dagen de hemel en de aarde geschapen had en op de zevende dag rustte. Zij kenden niet meer, begeerden niet meer de heiliging van heel het leven aan Hem.

En dus: als in Israël iemand de sabbat schond, toonde zo'n kerklid daarmee, dat hij met de wereld rondom, God de HERE vaarwel zei en zijn verbond brak.

Ik denk weer aan Exodus 31. In vers 16 lezen we: de sabbat is een altoosdurend verbond, terwijl in de verzen 13 en 17 de sabbat genoemd wordt een teken tussen de Here en zijn volk.

Een teken waardoor het volk er wekelijks aan herinnerd wordt, dat Israël maar niet slechts een volk is temidden van andere volken, maar dat het is het volk van Gods verbond, van Gods verkiezing. Een teken, dat het het heilig en verkregen volk van God is. Het volk des HEREN in een Hem vergetende wereld.

Maar Hij vergeet het niet: waar zijn volk de rustdag onderhoudt en kent en heiligt, in deze gevallen wereld mag het te meer weten en kennen: de sabbat, de rustdag is een teken van Gods trouw, een teken tussen Hem en zijn volk, dat Hij het niet begeeft of verlaat, maar zijn volk wil geven wat het nodig heeft voor heel zijn dienst van elke dag.

Denk u maar eens in gemeente, dat de Here die rustdag niet had gegeven en gehandhaafd in zijn dienst. Geen aparte dag, waarop zijn volk het dagelijks werk mag onderbreken om zich te kunnen wijden aan het horen van het Vaderwoord in de samenvergadering van zijn volk. Wat zou er overblijven, wat zou er terecht komen van zijn dienst in het leven van elke dag? Maar nu: elke zondag weer mag het getuigenis daarvan afleggen, dat voor het geloof een teken kan zijn: de HERE zelf die deze dag gegeven heeft tot zijn dienst, komt daarin ook tot ons om ons te geven wat we nodig hebben. Teerkost voor onderweg. En we gaan het Hem hoe langer hoe meer toestemmen: ja, de rustdag in zijn dienst, die kunnen we ook niet meer missen, die willen we ook gedenken om die te heiligen in zijn dienst, die kunnen we niet meer kwijt. Die is ons heilig! Wat een zegen, zeker en te meer in een gevallen wereld, een wereld die leeft zonder Hem, voor eigen genoegen en plezier, voor het eigen ik, vermaterialiseerd. Die dag is ons heilig de HERE. Door zijn naam groot te maken en te verheerlijken. En Hij bindt ons op die dag te meer met de sterke banden en koorden van zijn liefde.

Ja, waarom heiligde de HERE die dag? Opdat wij Hem nooit zouden vergeten. Opdat we zouden weten, dat al de dagen van Hem zijn, heel onze levenstijd, alleen om Hem daarin te dienen. Om ons te geven wat we nodig hebben voor die dienst. Ons te voeden en te laven, te verkwikken in zijn dienst elke dag. En de vrije zaterdag, die de mens zichzelf verworven heeft, vrij van beroepsarbeid, die kan ons nooit en te nimmer dezelfde plaats gaan innemen als de zondag, de dag des Heren, die Hij ons schonk. In zijn dienst. Geen dag voor eigen plezier en genoegen. Geen dag van uitslapen en uitgaan, maar een dag, geheiligd de Here. Nu hebben wij voor Hem tijd en voor zijn dienst en zijn Woord, geen geacht en gevlieg van het dagelijkse leven, maar de dag die bepaald en gestempeld wordt door de trouwe kerkgang van heel Gods volk. Met een uitstraling daarvan over heel die dag en over heel de week. Om alle dagen daarnaar te doen. Een dag in zijn verbond, bijzondere kerkdag bij uitnemendheid. Tot versterking zo ook van ons geloof en van de gemeenschap der heiligen. Beleving daarvan.

Alles moet zich op de rustdag schikken naar de eredienst. Daar is die dag voor. Alle arbeid die vermeden kan worden moet in huis en bedrijf nagelaten worden. Wij mogen op de rustdag ook ontspanning zoeken en rust, maar deze mag het karakter van die dag niet aantasten.

Scheppingsverordening. En het blijft. Maar als de Here Israël zijn sabbatswet opnieuw geeft en inprent, zie dan is dat in een gevallen wereld. En dan komt er nog een motief bij. En dat is het tweede motief om die dag te heiligen.

2. In de prediking van Mozes, staande voor de grenzen van het land der rust, lezen we als motief voor die heiliging nog een tweede: "Gij zult gedenken dat gij dienstknechten in het land Egypte geweest zijt en de HERE uw God u vandaar heeft uitgeleid met sterke hand en uitgestrekte arm. Daarom heeft de HERE uw God u. geboden de sabbat te houden". (Deut.5:15) En meer plaatsen zouden te noemen zijn. Het is het motief van de herschepping, van de verlossing.

En ook dat heeft ons veel te zeggen, broeders en zusters.

Allereerst dit: de rust blijft van kracht, want Gods schepping in den beginne blijft maatgevend tot de dag der dagen toe, of het nu is oud of nieuw verbond, of we nu leefden onder de Sinai of leven na Pinksteren. Of we nu leefden in Kanaan of in Nederland of welk land ook. De schepping blijft alles beheersen en overstralen. En we kunnen geen dag leven of het is in Gods stralende scheppingslicht. En onze weekindeling blijft herinneren en aanspreken: gedenk uw Schepper-eigenaar.

In zes dagen schiep Hij deze wereld met al wat er in is en Hij rustte op de zevende dag. En het bevel blijft dus: arbeiden en rusten naar het rythme van Gods scheppingswerk en rust daarvan.

Maar tegelijkertijd komt dat andere, tweede motief in deze gevallen wereld daar nu dus bij. Want de Here spreekt nu tot een zondig volk. En als Mozes zijn testament opent voor het volk, dan wordt het sabbatsgebod gebonden aan de herschepping van dat volk, de verlossing en uitleiding uit Egypte. En nu, dat laatste, dat geldt in die vorm voor ons niet meer.

Dat was de herschepping van Gods volk toen en daar. Dat gedenken van de uitleiding uit Egypte als volk dat omvatte de tijd tussen de Rode Zee en de hof van Jozef van Arimatea, het gold het oude Israël. Dat was de eerste uitleiding, uit het diensthuis van Egypte. Maar we zijn sindsdien verder gekomen en we hebben gezien de opstanding van Jezus Christus. Hij overwon de dood. En zo mogen we van dat tweede motief, dat uitleidingsmotief uit Egypte, zeggen: dat is vervuld op de dag des Heren, toen Christus opstond uit de dood op de eerste dag der week.

"Dit is de dag van God verkregen, waarop zich elk verheugen mag." (Psalm 118) Het is de dag waarop de steen die door de bouwlieden versmaad was tot een hoeksteen is gemaakt. Van de HERE is dit geschied en het is wonderlijk in onze ogen. Dit is de dag, de vreugdedag waarop de dood verslonden is. Met Pasen ging de zon op, die ook de nevels van het oude testament verscheurde en zijn licht stralend wierp ook over de sabbatsrust. Jezus Christus, Hij is de grote rustaanbrenger voor zijn volk.

Hij die het gezegd heeft: Komt allen tot Mij en Ik zal u rust geven. Hij die zichzelf genoemd heeft de Heer van de sabbat.

Sinds die dag, de dag van Pasen wordt dan ook in de Schrift die eerste dag der week genoemd de dag des Heren. En Christus zelf heeft hem duidelijk aangewezen als de nieuwtestamentische, de christelijke sabbatdag. Reeds die eerste dag van zijn opstanding zelf is vol van zijn vergaderactiviteit. 's Morgens nog zijn ze verdood in hun verdriet, alleen of in groepjes zwerven ze rond. 's Avonds heeft Christus hen allen bijeenvergaderd door de dienst van de vrouwen, onder ambtelijke leiding van de apostelen. Dan verschijnt Hij in hun midden. En Hij geeft hun zijn groet: Vrede voor u. Die vrede legt Hij hen op, die Hij door zijn kruisdood voor hen verworven heeft. De vrede met God, het mogen rusten nu in zijn volbrachte werk. En een week later zijn ze weer bijeenvergaderd, weer op de eerste dag. En weer legt Hij hun zijn vredegroet op. Zo institueert Hij zijn nieuwtestamentische gemeente in die tot tweemaal toe op de eerste dag van de week, zijn opstandingsdag, vergaderde volk.

Ja, het bleef gelden: rusten omdat God gerust heeft van zijn werken. Maar toen kwam het tweede, nl. de opstandingsdag van Christus erbij: rusten omdat Gods Zoon de banden van de dood heeft verbroken, omdat Hij de schepping heeft gered en er behoud is in zijn naam.

En de zevende dag moest wel wijken voor de eerste dag. Dat was de evangelische consequentie van zijn verrijzenis en aangebrachte verlossing. En ons is de zondag het teken van de eenheid van schepping en herschepping beide. De opstanding van Jezus Christus, waarin Hij de dood haar prikkel ontnam, haar angel uittrok. Geen straf, geen betaling meer voor de zonden.

Voor al de Zijnen is hun sterven een afsterving van de zonden en de zondige aard tot de volmaakte heiliging. Een ingaan in de eeuwige vreugde en rust, die voor het volk van God nog beschoren is, verworven, verdiend door Hem op de arbeid zijner ziel in volmaakte gehoorzaamheid.

Zie, zo mogen wij nu rusten en werken. Wij mogen arbeiden vanuit de rust die Christus voor zijn volk heeft aangebracht.

Zo zullen we dan de zondag niet in ledigheid en luiheid doorbrengen in eigen dienst. Maar staan wij te meer in zijn dienst en laten we ons graag en gewillig door Hem vergaderen op zijn dag, zijn feestdag. Dat rusten van de dagelijkse arbeid, dat is geen doel in zichzelf, maar middel. Middel om die dag te kunnen heiligen tot Gods eer en tot versterking van ons geloof. In zijn dienst. Eredienst vanwege zijn grote werken in schepping en herschepping.

Wie zo de zondag heiligt naar zijn hoog gebod, het kan niet anders, of daar gaat een uitstraling uit naar al onze dagen.

Dan komen daarin en daarmee al onze dagen in zijn dienst. En dan laten wij de Here door zijn Geest in ons werken. We stellen ons open voor het werk van de Geest, laten Hem toe in ons leven door te horen van zijn Woord, door daarin te lezen.

Persoonlijk en in verenigingsverband. En we sluiten ons af voor de geest uit de afgrond zoals die bijv. in veel t.v.-programma's op ons afkomt. Stel u daarvoor niet open door die geest zijn werk te laten doen, ongehinderd en wijduit een hele avond daar breed voor gaan zitten. Maar stel u open voor de Geest van God. Aandacht voor zijn zaak en koninkrijk. Ook door de week. Isoleer zo de zondag niet van de overige dagen, maar laat die daar de kroon van zijn en blijven. Dan begint u hier in dit leven al de dagen daarvan de eeuwige sabbat reeds, de definitieve sabbat in zijn laatste vorm, die geen einde meer nemen zal. Waar geen aparte, opzettelijke dienst van God meer nodig is, omdat we dan leven, herschapen, van nature, tot eer van Hem in al ons doen en laten, de eeuwigheid lang.

Amen.